

хотворяването на горските животни не е нещо ново в творчеството за деца, но Исаев наистина е успял да внуши у децата чрез образите на животните чувство за естетика и благодарство, затова любимите му герои са сърната, еленът, орлите. Много е важно да умееш да се бориш за детската усмивка, за радостта в слънчевото утро, за сърдечната милувка на родителите. Подчертано е също и земното начало в детското творчество на Исаев, акварелната чистота на рисуњка, емоционалният тонус на стиха, свежестта на багрите, а в прозата — интересният, занимателен сюжет. В повестта „Дивото мече“ образите на Мечо и Рунтавелка оживяват. Има привлекателност и непосредственост в преживяванията на мечето и в неговата безпомощност, доловена е връзката с детското светоусещане, което понякога може да си остане тайна. И тъкмо вълшебния ключ към детската душа притежава авторът на „Дивото мече“ и „Босото зайче“ и чрез привлекателните образи на горските животни изразява жаждата си по красивото и светлото в живота. Тази особена, неподправена и ясна исаевска светлина е успял да улови критикът Стефан Коларов. В богатото творчество за деца на Младен Исаев особено силно се проявяват добротата и нежността на таланта му, в който винаги съзираме нещо от непреходността на мечтите и младостта и от красотата на българската природа.

Литературно-критическите очерци на Ст. Коларов за Ангел Каралийчев и Младен Исаев са сравнително малки по обем, но с обилето от факти, стройната си композиция и в повечето случаи верни интерпретации на материала носят несъмнено приносен характер. Те са необходимо четиво както за специалисти, така и за по-широк кръг почитатели на тези оригинални български творци.

Ваня Бояджиева

„ЖИВОТ СЕ ДАВА ЗА ЖИВОТ“ ОТ ИВАН САРАНДЕВ
Пловдив, изд. „Христо Г. Данов“, 1976

Има поети, които времето в шеметния си бяг несправедливо осъжда на забвение. А достатъчно е да се раздуха пепелта от жаравата и техните стихове заблестяват с висока идейна чистота и първична сила. Такова е творчеството на сравнително малко известния пролетарски поет и революционер Васил Карагъзов — бунтаря, мъченика, нежня лирик.

Мястото му в пантеона на нашата национална поезия определя убедително и страстно Тодор Павлов в предговора на Карагъзовите избрани произведения:

„Антивоенното творчество на Васил Карагъзов запълва една празнина в представите ни за нашата пролетарска поезия между

Димитър Полянов и Христо Смирненски. Задача на нашата литературна критика е правилно да оцени този най-богат и идейно угъбен период от творчеството на поета.“¹

С изследователска страст Иван Сарандев разгръща в книгата си „Живот се дава за живот“ страници от все още неоцененото по достойнство творчество на пролетарския поет и революционер. Чувства се ясно — Сарандев не може да пише спокойно за един необикновен живот, родил старинно обогрени стихове, трогващите писма до съпругата, записките от фронтовия дневник.

Авторът черпи от неизвестни досега извори — непубликувания и неизследван архив на поета, съхраняван засега от сина му инж. Георги Карагъзов.

С присъщата си прецизност Сарандев прави нов прочит на стихосбирките „Пролетарски песни“ (1908) и „Отронени листа“ (1912). Със зрял идеен поглед и изострена поетическа интуиция Карагъзов съзира надигането на пролетариата в стихотворението „Синът на Ваала“. Сарандев умело обобщава лирическият герой от класата на онеправданите в стихотворенията „Глад“, „Народният учител“, „Подземен бунт“...

Авторът прави внимателен паралел в поетичното развитие на Димитър Полянов и Васил Карагъзов и доказва оригиналността и отликата в техните образни стилови похвати.

В стихотворението си „Кокичета“ Полянов пише:

Аз знам, ще дойдат майстори, артисти,
поети вдъхновени и творци —
но вашта горда слава е, че вий сте
на новий свят най-първите певци!

Карагъзов напълно споделя участието на „най-първите певци“. С присъщите морални добродетели на един истински пролетарски поет той пише на Иванка Манчева:

„Научавам се, от друга страна, че в Бургас
„Пролетарските песни“ били обърнати наопаки от декламираме, също в Сливен и други градове. Аз си обяснявам това не с художествеността на тия песни, защото те са до голяма степен наивни, но с липсата на литературата от подобен род.“

В новата си книга Сарандев последователно и настъпателно разкрива съзряването на поета-революционер, изразено в неговия манифест — в уводното стихотворение на сбирката „Отронени листа“:

„Перото трябва да е потопено
в отровна злъч и нервен сок:
сърцето за живота е родено —
и там е изворът дълбок
на творчески нектар.

Гореща кръв се лей за правда само,
живот се дава за живот,

¹ Кървави минзухари. Избрани произведения на В. Карагъзов. Пловдив, изд. „Хр. Г. Данов“, 1970, с. 9.

и свобода се иска със желязо,
и само с бунт строшава се хомот!“

Вместо предговор

В стихотворенията „Барселона“, „Буреносци“, „Стаяката на железничарите“ Васил Карагьозов изтъква безкомпромисно своята гражданска позиция, своето пролетарско верую.

Сарандев успява да ни убеди в непреходността на много Карагьозови стихове, в тънката лиричност, която вдъхва кръвен живец в тях, плод на съприкосновението с най-добрите образи на руската и френската поезия. Идеята на извисеност на тия стихове ги прочиства от сантиментални наеви.

Най-голямата заслуга на автора в тази книга е изтъкването на великолепно епистолярно наследство на поета, на неговите вълнуващи „Пътни бележки“ (една част от тях са публикувани в „Кървави минзухари“ под заглавие „От Мармара до Шар“). Нуж-

дата от пълното издание на тия епистолярни бисери е вопиюща, това отбелязва в отзива си за книгата „Живот се дава за живот“ във в. „Литературен фронт“ и Веселин Андреев. До поколенията трябва да достигнат тия гневни страници, просмукани с войнишка пот и кръв, всяка от които съдържа силата и призивността на един манифест против виновниците на националните катастрофи, нанесли неизлечими следи в съзнанието на народа.

Такива вълнуващи публикации често преобръщат мислите, карат спонтанно да пресмисляме някои дадености, създадени от мощните сили на инерцията. Книгата на Иван Сарандев ни убеждава, че има още много неразлистени страници от богатото, но недостатъчно известно творчество на Карагьозов, към което сме все още длъжни.

Стефан Чирпанлиев

Хроника

ЗАЩИТЕНИ ДИСЕРТАЦИИ

(Защитена докторска дисертация)

На 7 дек. 1977 г. на заседание на Научния съвет на Единния център за език и литература се състоя публична защита на дисертацията на тема „Естетически прелом в българската поезия през 20-те години“ от проф. Розалия Ликова за получаване научната степен „доктор на филологическите науки“.

В своята дисертация проф. Розалия Ликова изследва в сравнителен план промените в европейската и българската поезия през 20-те години на нашия век. Дисертационният труд се състои от две главни части — първата представлява теоретическо обобщение на развойните насоки на поезията през разглеждания период, а втората е съставена от студии върху творчеството на Смирненски, Гео Милев, Фурнаджиев, Разцветников, Багряна и Атанас Далчев.

Първата, теоретическата част е разделена на три глави: „Художествен и естетически генезис“, „За някои национални особености в търсенето на нови художествени пътища“ и „Художествени и естетически насоки на българската поезия през 20-те години“. В тази част от дисертационния труд се анализират в сравнително-типологически аспект основните насоки на литературния развой. Върху обширен изследователски терен е

проследено взаимодействието на различните модернистични направления, дошли с желанието да заменят господстващия дотогава в повечето литератури символизъм. Успоредно с иманентно-развойните закономерности проф. Ликова изследва революционните промени в действителността, чийто отзвук е естетическият прелом в поезията от 20-те години. В тази част от дисертацията българската поезия е разглеждана като органична съставка в развитието на европейската литература.

Във втората част, съставена от шест самостоятелни студии, проф. Розалия Ликова разглежда обстойно творчеството на най-ярките индивидуалности в българската поезия от този период, изследвайки конкретното осъществяване на общите развойни закономерности.

След прочитането на автореферата от проф. Розалия Ликова бе дадена думата на рецензентите. В своята рецензия акад. Емил Георгиев отбеляза приносните качества на труда, до голяма степен постигнатия стремеж да се разглежда българската литература в контекста на европейския литературен процес и се спря и на някои спорни или неубедителни моменти в дисертацията. Проф. Кръстьо Горанов в своята рецензия отбеляза като най-съществен принос всестранността и обхватността на труда както по отношение на разглежданата проблематика, така и с оглед